

► Ellen van den Honert treft in Enschede het

walhalla voor haar documentaire

Zoveel wilde dieren al verdwenen. Dat besef maakte Ellen van den Honert verdrietig en woedend tegelijk. Maar ze zette die emoties ze om in actie. Ze maakte *There is a Place on Earth*, een documentaire over de invloed van kunst op natuurbescherming. Donderdag te zien in De Museumfabriek.

Kunst die de natuur beschermt

Betty Morsinkhof
Enschede

Hoe kan kunst - schilderijen, foto's, sculpturen, street-art, dans, muziek, proza - bijdragen aan natuurbescherming? Dan is Yellowstone National Park (1872), 's werelds oudste natuurreservaat, een schoolvoorbeeld. In die tijd legden kunstschilder Thomas Moran en fotograaf William Henry Jackson de overweldigende schoonheid van het gebied vast. En die beelden overtuigden destijds het Amerikaanse Congres van de noodzaak een nationaal park te stichten. Yellowstone is een van de weinige nog intacte ecosystemen. „Daarna zijn wereldwijd natuurparken gesticht. Gelukkig maar. Anders zou de wilde natuur er veel slechter aan toe zijn”, zegt Ellen van den Honert.

Als professioneel zangeres werd Ellen van den Honert een beetje moe van alleen liefdesliedjes. De schoonheid van de natuur, die wilde ze ook bezingen. „Mensen wakker maken. Kijk eens om je heen wat er allemaal verdwijnt. De klimaatverandering, de snelle afname van biodiversiteit. Het gaf me een gevoel van onmacht. Maar daar wilde ik niet in blijven hangen. Wat zou ik kunnen doen? En

hoe doen andere artiesten dit? Woede en onmacht vormen een goede voedingsbodem voor actie. Dat kan van alles zijn. Het strand of het bos opruimen. Zonnepanelen op je dak leggen. En in mijn geval: een documentaire maken over het item 'hoe kan kunst bijdragen aan natuurbescherming?'”

Gewoon van zichzelf

„We weten best dat we anders moeten gaan leven om de wilde natuur te behouden”, zegt ze. „Maar dan is er eerst een ander denken over de waarde van natuur nodig. Naast economische waarde heeft natuur ook intrinsieke waarde. Neem de walvis. In het verleden diende deze als voedsel. En nu wordt de walvis gezien als trekpleister voor toeristen. Maar de walvis - of wisent, olifant, boom - is ook van zich-

Ik wilde niet in onmacht blijven hangen.

Ik wilde iets dóen

– Ellen van den Honert

zelf. Waardevol in zijn eigen zijn.”

Zoektocht

„Het lijkt alsof we de schoonheid van de natuur beangstigend vinden en niet weten wat we met dit gevoel aan moeten. Mijn documentaire is een zoektocht: waarom is het zo lastig voor mensen om zich te verbinden met de natuur?”, schetst Van den Honert. „Er wordt wetenschappelijk onderzoek gedaan. Dikke rapporten, cijfers en statistieken zijn het bewijs dat de wilde natuur achteruit holt. En toch is er meer nodig om ons te doen beseffen dat wij zélf tot die natuur behoren. Iets dat ons ráákt, waardoor we ons

openstellen voor de schoonheid van de natuur en verbinding ontstaat. Een krachtige taal die de natuur een stem geeft. En dat is kunst. Wetenschap en kunst versterken elkaar.”

De filmmaker ontmoette walvisfotograaf Bryant Austin. „Zijn foto van het oog van een walvis doet méér met ons dan een rapport van duizend pagina's. Door het oog dat jou aankijkt, voel je 'dit heeft met mij te maken, ik ben deel van die natuur.'” Tijdens de interviews werd ze soms overmand door emoties. „Met name door de volle overgave waarmee mensen zich, via kunst, inzetten voor natuurbescherming. Wat me raakte is de weg die deze kunste-

naars afleggen. De onzekerheid, de volharding. Er zit een soort kracht in ze, het gevoel 'dit moet ik doen!'. Dat is ook mijn drijfveer.”

Gerrit Jan van Heek jr.

Uitgerekend in het verre Canada zette natuurfotograaf Harvey Locke haar op het spoor van één van 's werelds mooiste collecties dier- en natuurschilderijen. En die bleek gewoon in Enschede te zijn: in het depot van Rijksmuseum Twenthe. Het gaat om het erfgoed van Gerrit Jan van Heek jr. Zo'n 130 topstukken, begin 20ste eeuw gemaakt door begaafde natuurschilders als Friese, Rungius, Kuhmert en Liljefors. „Zo veel schoonheid, ik was er echt van onder de

▲ **Filmmaker Ellen van den Honert interviewde kunstenaars en natuurbeschermers over de hele wereld.**

FOTO JAN STÜRSMANN

Zoveel schoonheid, ik was er echt van onder de indruk

– Ellen van den Honert

▲ **Bison, te zien in Rijksmuseum Twente.** FOTO JAN STÜRSMANN

▲ **De blik in 't oog van 'de walvis van Bryant Austin' raakt ons allemaal zegt Ellen van den Honert.** FOTO BRYANT AUSTIN

▲ **Het erfgoed van Gerrit Jan van Heek kreeg een plek in de documentaire van Van den Honert.** FOTO JEROEN LOS

indruk. Wist je dat buitenlanders speciaal voor deze collectie naar Enschede komen? Een selectie ervan is te zien in mijn documentaire”, vervolgt ze. „Er ligt een kans in die collectie, de schilderijen én het verhaal erachter, als je dit op een goede, ook voor jonge mensen aantrekkelijke manier naar buiten brengt.”

Dé taal van de natuur

Op initiatief van het Rijksmuseum en de KNNV wordt *There is a Place on Earth* donderdag 20 april vertoond in De Museumfabriek. „De documentaire duurt ruim een uur, gevolgd door een nagesprek. Dat levert mooie gesprekken op. Ook vragen, zoals 'Had je niet in

Nederland kunnen blijven?' Ja en nee. In natuurbescherming moet je klein én groot denken. Wat ik wil laten zien zijn de grote ecosystemen op aarde. Groot durven denken, met een ongeremde blik vooruitkijken, wars van angst voor schoonheid, dat is wat de geïnterviewde kunstenaars doen. Met hun werk wekken ze onze verbeeldingskracht en voeden onze visie. Zij vertellen dat een samenleven van mens en natuur mogelijk is.”

■ De documentaire *There is a Place on Earth* is donderdag 20 april te zien in De Museumfabriek (Het Rozendaal 11), aanvang 19.15 uur. Tickets via demuseumfabriek.nl.